

Kritika je prepros

Uroš Smolej, igralec Mestnega gledališča Ljubljane

Ingrid Mager

LJUBLJANA – Nova gledališka sezona v Mestnem gledališču ljubljanskem (MGL) se vsako jesen začne še posebno vznemirljivo. Po prvi premieri naša časopisna hiša podeli Dnevnikovo nagrado za najboljšo stvaritev v minuli sezoni. Lahko si mislite, kako radovedno pričakujejo zaposleni v gledališču ta dan in se sprašujejo, koga med njimi se je najbolj prijazno osredotočilo kritiško oko žirije. No, vznemirjenja je za letos konec, kajti nagrada je že v rokah **Uroša Smoleja**, ki je žirijo prepričal z vlogo Čackega v predstavi Gorje pametnemu in režiji Zvoneta Šedlbauerja.

.....

Prepričan sem, da so name v otroštvu največji vtis naredile pravljičnice in pripovedke, posnete na kasetah.

.....

Predstava Gorje pametnemu velja za satirično komedijo, vi pa odkimavate. Zakaj?

Sam besedila ne dojemam na tak način, verjetno tudi slovenski gledalci ne. Verjamem pa, da ga v Rusiji drugače razumejo. Delo je prežeto s konkretno politično, socialno in zgodovinsko problematiko ter se dotakne tem, ki so nam tuje in zaradi tega tudi ne učinkujejo tako domače in komično. Veliko ljudi je predstavo videlo in jo pohvalilo predvsem zaradi njene veličastne, klasične podobe (scena, kostumi, igra). Prevod Josipa Vidmarja je star petdeset let in kljub vrhunskosti deluje malo zaprašeno ter je v verzih precej zahteven. Predstava je namenjena občinstvu, ki ceni lepo vezano besedo in žlahtnost ruske dramatike.

Pravite, da se je bilo težko naučiti arhaičnega jezika v verzih. Toda žirija je v utemeljitvi poudarila prav vašo visoko artikulirano govorjenje vezane besede. Kako ste se spopadli z verzi?

Besedilo Gribojedova je zapleteno, nekajkrat ga je bilo treba prebrati, da je sploh postalo razumljivo. Drama v taki obliki predstavlja igralcu, ki se z njo sooči, svojevrsten izziv. Vsakršna oblika verza je interpretativno velik

zalogaj, bodisi da gre za antični, Molièrjev, Shakespearjev ali sodobni verz. Treba se je poglobiti v sporočilnost vsakega stavka, podajati zgodbo in hkrati uporabljati še druga igralska sredstva, ki prispevajo k najboljšemu rezultatu. Tudi zadnja predstava Julij Cezar, v kateri sem Brut, ima verzno obliko. Sploh sem bil minulo sezono zaseden skorajda izključno v tovrstnih predstavah.

Je za razumljivo izražanje bolj pomembna igralčeva tehnika ali je to bolj stvar nadarjenosti?

Menim, da gre za spoj obojega. Dobro je, če ima igralec odlično dikcijo, pa tudi naravne danosti – nima govornih napak, ima prezenten, močan glas, ki ga je sposoben transformirati, obvladuje barvo glasu... Sploh pri predstavah, kot sta Gorje pametnemu ali Julij Cezar, kjer je glavno sredstvo jezik in govor, je tehnika igralcu prioriteta. Samo z zunanjimi sredstvi, recimo mimiko, gestikulacijo ali držo telesa, ne moreš povedati vsega.

Sicer ne vem, koliko sem se priučil, koliko je bilo prirojenega. Prepričan pa sem, da so name v otroštvu največji vtis naredile pravljičnice in pripovedke, posnete na kasetah. Teh sem imel vso zbirko. Nekateri so imeli babice in dedke, ki so jim pripovedovali različne štorije, jaz pa sem imel svoje kasete; ko sem se dolgočasil ali sem bil sam, je bil to moj svet. Danes so ti »posneti« junaki moje kolegice in kolegi, takrat pa jih nisem poznal. Očitno pa sem se že takrat, seveda nezavedno, učil govora, igre, vse sem znal na pamet. Še danes se rad zatekam k spominom iz otroštva in predramim malega mene. Mi dostikrat pride prav.

To vam verjamemo, kajti zdaj vi posojate glas junakom v risankah, radijskih igrah za otroke... Kdo vse ste v risankah? Kakšna izkušnja je to za igralca?

Hja, sem Pepi v risanki Mojster Miha, potem se zgodi, da imam v isti risanki več likov, v Marcelinu sem eden od patrov, pred kratkim sem posodil glas enemu od novih Disneyjevih junakov... Joj, saj ne vem več, tudi pozabim; ničesar, kar počnem, si ne zapisujem. Sicer pa se lahko igralci v risankah najbolj iskreno poigramo in uporabimo domišljijo. To radi počnemo, ker je osvobajajoče in vsakokrat drugače. Režiser nas usmerja, mi pa damo prosta krila svojim zmožnostim, se dobesečno igramo. Še danes rad gledam risanke – tiste, ki jih sne-

sta: všeč mi je ali pa mi ni

jublanskega, je dobitnik Dnevnikove nagrade 2004

Uroš Smolej, letošnji Dnevnikov nagrajenec Foto: Matej Povše

mam, in tudi druge; pravi užitek je na koncu pogledati, kaj vse nastane.

Sodelujem tudi v radijskih igrah, pri branju poezije, prozne literature. Radio je svojevrsten medij: tvoj glas postane glavno in edino orodje.

Kako prepusten je naš gledališki prostor za mlade igralce?

Govorim lahko le zase in sam imam precejšnjo srečo. Veliko je predstavnikov mlade generacije, ki se spopadajo s kruto realnostjo. Žal je tako: za nekatere je delo, za druge ga ni. Verjetno ni nič drugače kot na drugih področjih. Sicer smo pa igralci iznajdljiva vrsta. Za vsakogar se najde kos pogače.

Torej ste eden tistih redkih igralcev, ki si ogleda tudi predstave svojih kolegov v drugih gledališčih?

Redkih? Poznam precej kolegov, ki redno spremljajo gledališko dogajanje. Sicer pa, tako bom rekel: kolikor še ostane energije, volje, predvsem pa časa. Z veseljem si ogledam druge

predstave in igro svojih kolegov. To je neke vrste šola in dodatno izobraževanje ter hkrati užitek. Vendar sem tisti predstavnik mlajše generacije, ki ogromno dela, tako da prostih večernih terminov skorajda nimam. Zgodi pa se, da se gledališča preprosto prenasitiš in redke proste večere preživiš po svojo.

Začel je na Jesenicah

Tridesetletni Smolej je stalni član MGL zadnja štiri leta, na gledaliških odrih pa je že vrsto let. Prve izkušnje v domačem gledališču Toneta Čufarja na Jesenicah ter javni nastopi v okviru šole so ga dovolj opogumili, da se je odločil za poklic igralca in odšel na AGRFT v Ljubljano. Med študijem odrskih desk ni zapustil, temveč je že radovedno spremljal starejše kolege v MGL, Prešernovem gledališču Kranj, Koreodrami, kjer je igral. Kot študent je za vlogo Rimbauda v Begu iz pekla (Koreodrama) prejel Borštnikovo nagrado za mladega igralca, predlani pa ji je dodal še igalsko Borštnikovo nagrado, ki jo je dobil za vloge v predstavah Kripl z Inishmaana v režiji Matej Kolečnik (MGL) in Dvoboj v režiji Diega de Bree (Gledališče Glej). Letos je dobil tudi naziv zlahtni komedijant, za igro v Burki o jezičnem dohtarju, ki je nastala v režiji Vita Tauferja in produkciji Špas teatra Mengeš.

Malo pa sem tudi poklicno deformiran in gledam predstavo drugače kot povprečen obiskovalec gledališča. Spoštujem igralce in vse, ki sodelujejo pri predstavi, ker vem, koliko truda je bilo vloženega in koliko je za njimi odrekovanja. Najbrž sem zato tudi bolj prizanesljiv. Pri meni je kritika ponavadi preprosta: ali mi je všeč ali pa mi ni. To je to. Ne maram analiz in pametovanj, vesel pa sem, če me kakšna predstava ali kdo od igralcev posebej preseneti.

Bi bili plesalec, če ne bi bili igralec?

Odkar pomnim, sem rad plesal, nekaj zagotovo mora biti na tem. Sicer nisem ničesar treniral, sem pa vedno rad eksperimentiral z gibom; na akademiji me je izrazni gib naravnost očaral. Za igralca je telo zelo pomembno, vsaj v osnovi ga mora začutiti, prepoznati. Mora ga imeti tudi pod nadzorom, kajti pri kreaciji lika postane eno najpomembnejših izraznih sredstev. So predstave, v katerih lahko s pridom uporabiš svoje gibalne sposobnosti, držo, hojo, tik – vsakič drugače, sicer postaneš sebi in gledalcem dolgočasen.

Plesalce vedno gledam z občudovanjem: koliko energije in talenta potrebujejo, da s telesom govorijo zgodbe ali pa preprosto počnejo nemogoče stvari. Mogoče mi je žal, da nisem prej več vložil v to smer, za povsem lastni užitek, ni mi pa žal, ker nisem plesalec.

Kaj vas v tej sezoni še čaka?

Že te dni začnem v Mali Drami nov študij drame za štiri igralce Na cilju Thomasa Bernhardta, povabil pa me je režiser Dušan Mlakar. Kaj bom delal potem, še ne vem. Dela ne bo primanjkovalo, saj trenutno igram v mnogih predstavah, tako v matični hiši kot zunaj nje. Pravzaprav si želim malo odpočiti, kar pa je v gledališki sezoni zgolj pobožna želja. Sicer se pa ne gre pritoževati. Nasprotno.

KULTURA

Dnevnikov igralski lavreat 2004 je Uroš Smolej

Nagrado je od predsednika
Dnevnikove uprave Branka Pavlina
prejel za vlogo Čackega

stran **17**